

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibus Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt IV. Paupertatem esse potissimum perfectionis instrumentum, ac quod proinde expediens sit vovere paupertatem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

Hoc tamen unum ex eorum mente adducam, prædicta Domini verba, non tantum in animi præparatione, & in affectu, ut falsè fingunt hæretici, sed etiam cum effectu esse capienda, tum quia Patres quamplurimi ita prædictam locum intelligunt, & non est cur velint hæretici proprio sensu nisi sibi potius, quam Patribus esse credendum: tum quia non solum doctrinâ, sed exemplis verus illorum verborum sensus semper in Ecclesia fuit confirmatus.

Ita Christus Dominus ac Redemptor noster hujus consilii auctor, ut ipsa confirmaret, quæ opere docebat, mendicis, & pauper esse voluit, adeo, ut nec, ubi caput reclinaret, possideret, & cum dives esse, teste Apost. 1. Cor. 8. 1. pro nobis egenus factus est, nec puduit eum in cuius manu erant omnes fines terræ, aliorum elemosynis suam vitam sustentare. Et hanc Filii paupertatis Deipara Virgo MARIA ejus mater sanctissima complexa fuit: Idem fecerunt Apostoli, ut pater ex illo Matth. 19. Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te, Et omnibus illa vivendi forma à Domino præscripta est, nolite possidere aurum, neque argentum, neque duas tunicas. Num hoc de præparatione animi intelligi potest? unde August. Lib. 7. de Civit. Cap. 4. ait, Dixerunt potentissimi (.i. Apostoli) ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te. Hoc votum potentissimi venerant, sed unde hoc eis, nisi ab illo, de quo continuo dictum est: Dans votum vocent. Ita Augustinus.

Et tandem Leo Magnus in serm. de festo omnium Sanctorum: Hujus inquit, magnanima paupertatis nobis exemplum primi post Dominum Apost. tribuerunt, qui omnia sua sine differentia relinquentes, ad vocem celestis magistri, à captiva piscinâ in piscatores hominum mutati sunt. Ex hac igitur paupertatis Regula, quam Apostoli professi sunt, ortum habuit communis illa vita, quæ inter primos Ecclesiæ fideles Apostolorum tempore fuit in uso, ut patet Act. 4. ubi sic legitur: Multitudinis autem credentium erat cor unum, & anima una, nec quisquam eorum, quæ possidebat aliquid suum esse dicebat, sed illis erant omnia communia. Quod autem hæc communis vita, & bonorum abdicatio voto tunc esse firmata, docet August. in serm. 1. de communi vita Cleric. ubi idipsum se cum suis face-re voluisse fateatur, quod primos Christianos fecisse testantur acta Apostolorum. Et ob id sæpe repetit nemini licere aliquid habere proprium post professionem factam.

Confirmat verò hujus communis vitæ tunc temporis professionem Ananiz, & Saphiræ exemplum, sive testimonium. Nam cum it cum cæteris vitam communem amplexarentur, & clam post emissum votum suorum bonorum pretii partem tenuissent, continuo ab Apostolo Petro detecti, & à DEO percussis miserè perierunt. Quam mortem ob peccatum peccati proprietatis eis contigisse plures Patres testantur, ut sunt Augustinus, Chrysostomus, Hieronymus, Fulgentius, Gregorius, apud Bellarminum ut supra Cap. 20. qui, & alii in hujus sententiæ confirmationem à nobis adducendi erunt infra, quando de gravitate, & poenâ proprietatis sese obtulerit dicendi occasio.

Post Apostolorum etiam tempora hoc Christi consilium à cunctis religioz vitæ professoribus in sensu explicato fuit intellectum. Ita enim de S. Antonio D. Athanasius in ejus vita scripsit. Quod cum audisset in Ecclesia legi hoc Evan-

gelium, Si vis perfectus esse, vende omnia quæ habes, eum mox à DEO edoctum de vero sensu eorum verborum, & omnia vendidisse & dedisse pauperibus. Idem de S. Francisco D. Bonaventura in ejus vita testatur. Et Possidon. S. Augustinum consideratione eorundem verborum omnibus abrenuntiasset in ejus vita refert. Quod de D. Cypriano testatur Piatius ejus Diaconus in illius vita, qui omnia vendidisse, & dedisse pauperibus, motum illis verbis, si vis perfectus, &c. luculenter tradit. Ac tandem Hieron. de Hilariæ in ejus vita scripsit memorem illorum verb. qui non renuntiat omnibus, quæ possidet, omnia dereliquisse, & nudum in vastam cretulum perrexisse.

Tandem ex antiquis monachorum Regulis id ipsam colligitur: & imprimis optime, & disertissime id Basilii in Regula fufior. Cap. 8. docet, ubi de professione loquens: Porro, inquit, hujusmodi abrenuntiatio initium sumit ab alienatione rerum externarum, veluti possessionum, & affectionum ad res inutiles, quomodo sanè ut faceremus, suo exemplo admonuerunt sancti Discipuli, Jacobus quidem & Joannes relicto Patre Zebedæo, ipso quoque, de quo tota illorum viduus ratio pendebat, navigio.

Et paulò infra in confirmationem hujus veritatis afferit illud Luc. 14. Qui non renuntiat omnibus, quæ possidet, &c. & illud Matth. 19. Si vis perfectus, &c. & addit dicens: Quo etiam spectat illa negotiatorum similitudo, qui inventa una pretiosa margarita, vendidit omnia, quæ habuit, & emiit eam. Planum est pretiosam illam margaritam regnum celeste significare, quod regnum nos assequi non posse, nisi omnia simul quæ habemus, gloriam, divitias, genus pro eo comparando neglexerimus. Hæc Basilii.

Videndus est Augustinus Regul. 1. Clericor. ubi ait: Si quis venire desiderat ad Congregationem fratrum, qui in unum esse videntur, &c. non ignoret Evangelij dictum, quo dixit: vendat omnia sua, & erogat egenis, & pauperibus: constabitque id latius ex dicendis infra dispus. 2. Cap. 1. ubi ex regulis Patrum, usus & praxis hujus voti maxime circa abdicacionem omnium rerum adducetur.

Ex quibus jam aperte colligitur, quam antiquum fuerit paupertatis votum, & cujus in lege veteri observatio præcessit. Perfecta vero institutio à Christo Domino emanavit, ac demum ab Apostolis, primisque Christianæ fidei cultoribus observatum fuit.

Vid. Le-
anam
Tom. 1.
Annal.
Ordin.
Carmel.
in Appa-
ratu Cap. 4. & Michaelem Munnoz. in propugnaculo Eliæ Lib. 2. tit. 1. Cap. 2. & Petr. Washtium Lib. 2. vindiciat. sect. 5. art. 3.

CAPVT IV.

Paupertatem esse potissimum perfectionis instrumentum, ac quod proinde expediens sit votere paupertatem.

Imprimis constituo votum paupertatis potissimum esse instrumentum ad perfectionem charitatis acquirendam: hoc dictum ex impedimentis & incommodis, quæ divitias ipsas consequuntur, facilius percipitur. Primum igitur est,

Ddd 4 quod

IESU
Spirit.
II
II

quod in ipsis divitiis vel acquirendis, vel augendis multa facile contingant peccata, teste Paulo 1. ad Timoth. 6. qui voluit inquit, dives fieri, incidit in tentationem, & laqueum diaboli, & in desideria multa vana, & inutilia, qua mergunt hominem in interitum, & perditionem. Quare recte docuit Greg. Lib. 4. moral. Cap. 3. Rarum valde est, ut qui aurum possident ad requiem tendant. Quod argumentum laus & melius idem Gregorius prosequitur in Pastoralis 3. parte, ad med. Cap. 21.

Tum secundo, in possidendo, & in retinendo aliud multo gravius incommodam sepe reperitur, ita ut incredibile sit quātopere hac cura omne virtutis studium extinguat, & celestium rerum cogitationem, amorem, & memoriam ipsam à divinis avocet, & ad terrena omnia convertat.

Quia cum divitiis ejus naturæ, & proprietatis sint, ut per se semper defluant ac dilabuntur, aliorum quoque rapinis, & injuriis pateant, ad omnes etiam fortuitos casus expositæ sint. Denique etiam litium, ac jurgiorum perpetuam materiam præbeant, magnam omnino sollicitudinem requirunt. Quæ omnia necessario animum perturbant, distrahunt ac in varias dividunt partes, eumque indies obusiosorem, ac tardiores ad divina reddunt. Ac denique cum terra inhæreat, terramque assiduo contractet, ipsam quoque terrenum omnino efficiant.

Et ob hanc causam D. Ambrosius Lib. 5. in Luc. Salvatorem nostrum divinam illam sermone à paupertate incepisse credit, quia hæc omnium virtutum patens est. Idem quoque sentit Hieron. Epist. 13. affirmans, non posse in eodem pectore convenire virtutes ac divitias. D. quoque Bernardus Epistola 103. Beatus, inquit, qui post illa non abiit, qua possessa onerant, amata inquinant, amissa cruciant. Quæ damna, & alia etiam majora ex divitiarum possessione (etiam si ipse inordinatè non amentur) facile sequuntur: nam etsi non amentur, onerosa est semper eorum administratio, & cura.

Tum tertio magna in spirituali profectu jacturæ animæ causa sunt, ut Bernard. serm. de Adventu indicat. Plenitudine & abundantia temporalium oblivionem, & inopiam signi eternorum. Atque huic quidem oblivioni facile connectitur arrogantia, fastus, & insolentia. Unde Augustinus serm. 5. de verbis Domini. Nihil est (ait) quod sic generent divitiæ, quomodo superbiam, omne pomum, omne granum, omne frumentum, omne lignum habet suum vermem; vermis divitiarum est superbia. Hæc August. Quæ dicitur potest omnium vitiorum instrumentum esse divitiarum, tum ob facultatem, quam præbet pecunia, cui omnia, teste Ecclesiast. Cap. 10. obediunt, tum etiam propter impuri aem, & magnas peccandi illecebras, quas opes afferunt. Quas ob causas Christus Dominus Matth. 13. terrenas has divitias spinis assimilavit, & quia virtutum, bonorumque consiliorum semen præfocent, & quia animum lacerant.

Tum quarto ex eo divitiarum incommoda noscuntur, quia magnam deliciarum, & oblectationis occasionem præbent. Hujusmodi autem detrimentum verbis horrore, & timore plenis expressit Amos 6. Cap. V. vobis, qui dormitis in lectis eburneis, & lasivitis in stratis vestris, qui comeditis vitulum de armento, & bibitis vinum de saca-

rum, & primis unguini unguentis. Quæ Christus Dominus consideratis Luc. 6. in hæc cum magna animi anxietate prorupit verba: Va vobis stratis. Quod verbum (vobis) omnium malorum, & miseriarum ac calamitarum summum significat.

Nec valet hæreticorum evasio affli manuum, hæc omnia incommoda evacuari, si ita terrena possideantur, ut cor circa ea non apponatur, & fiducia nihil in eis collocetur, ita ut verè spiritu, & affectu pauperes sint, licet non in actu, & effectu, quia d. sicillimam, & omnino superflua humanam facultatem, multa ita possidere, ut affli. Aus ab eorum amore penitus coerceretur. D. Basilii in Regul. suæ disputat. Cap. 8. ita cenet, & quasi certum constituit his verbis: Quicumque quamcumque rem ex his terrenis, ac caducis servat, necesse est ejus mentem in illo quasi cævo conspultam teneri, sique aditum ad celestia medicata præcludi, ex quo ita demersa jaceat, ut de supernis bonis à DEO nobis promissis cogitare non possit.

Hæc & alia Basilii, & August. ad Paulinum, & Tarasium inquit, quod terrena diligantur acerbius adepta, quam concupita. Nam unde juvenis ille tristis discessit, nisi quia magnas divitias habebat? Et Chrysost. super Matth. ait, quod appositio divitiarum majorem incendat flammam, & vehementior fiat cupidus.

Nec admittenda etiam est alia, quæ in hac parte exhiberi potest solutio, nimirum ut bona in parva quantitate, & mediocritate possideantur, qua ratione cessare videntur inconvenientia superius adducta, nam contra hanc solutionem prædicatam Basilii testimonium militat, & egregiè Chrysost. hom. 43. in Matth. eam impugnat dum sentit, multo faciliorem esse medicinam ad noscitur afflicto sanandos, nihil omnino quam aliquid habere etiam modicam. Nihil inquit, ita sedat cupiditatis sicut, ut d. distere à lacrandi concupiscentia, si ut amarum ibeltram abstinentia, & evacuatio: facilius enim est, ut humanum corpus velit, quam ut plura addendo quietum reddamus d. desiderium.

Et cetera res se habet, ut quod dixit philosoph. ille, quædam facilius omnino abscinduntur, quam ex parte temperentur; nam scriptum est à Callian. Lib. 5. de justis. veniunt, Cap. 7. sanctum vidimus viros, qui ab efus corpulentis: vobis omnino detemperarent, quam moderatè: vobis pro necessitate concessu. & qui totum sibi pro continentia amore denegarent, quam qui eis sub infirmitatis occasione sumentes mensuram sufficiens custodirent. Hoc igitur quod Callianus de gula temperantia scribit, latius omnino patet, & ad plura extendi potest, præcipue ad ea, quorum præsentia oculo movere, vel animum mulcere, & possit, at multo facilius ab his penitus abstrahere, quam his temperate frui.

De quo recte scribit Leo Papa serm. 12. quadrag. Per licitos inquit usus ad immoderatos transitur excessus, dum per curam salutis irrepit delictatio voluptatis, & non sufficit concupiscentia, quod potest satis esse natura. hæc tenet Leo hoc divitiarum possessarum detrimentum, etiam si affectum quis ab eis velit removere, latius prosequitur Doctus. ex Societate JESU Hieronymus Piatas Lib. 1. de bono status religiosi Cap. 6. & 9. & Lib. 3. Cap. 2. 2. & laus indicavit id D. Thom. 2. 2. q. 186. art. 3. ad 4. dum ait: Divitiæ autem habitæ per se quidem nata sunt perfectionem charitatis impedire principaliter alliciendo animum & distrabendo.

Hæc

Referuntur mala & incommoda, quæ ex divitiis & illarum cupiditates proveniunt.

Vid. nost. Thom. à p. s. Cyrillo Tom. 1. d. Gloria Maria b. Ecclia recta 3. a. Annot. 2. & 7. n. à JESU MARIA a. 1. part. i. infra. F. e. ram Cap. F. & in alius va. nis opusculis.

Paupertatis Evan. gis. bona & com. moda.

Hæc D. Thomas, qui ad duo potissimum capita impedimenta, quæ ex divitiarum possessione oriuntur reducitur. Primum est, quod ipsæ divitiæ voluntatem ad se trahant, ut illis plus justo inhaereat, secundum est quod mentem distrahant, dum in earum administratione, & cura occupantur. Unde D. Thom. duplici ratione probat expeditissimum esse eum, qui nititur ad perfectionem charitatis paupertatem vivere.

Prima est, quam adducit *dicto art. 3.* quia cum status Religionis exercitium quoddam sit, & disciplina, qua ad perfectionem charitatis pervenitur, ad quem finem consequendum necessarium est, ut affectum suum quis à rebus mundanis totaliter abstrahat, quia minus bene cum alio amat DEUS, teste Augustin. 10. Confess. *minus te amat, qui tecum aliquid amat, quod non propter te amat, & hic affectus, nisi omni relicta possessione purus esse non potest, cum res humanæ possessæ animum ad earum amorem alligant, ut modo dictum est. Inde est quod votum paupertatis primum instrumentum sit ad perfectionem acquirendam. Hanc rationem largius profertur D. Bonaventura in opusculo de Christi paupertate 4. 1. & in Apolog. paup. in 1. particul. 3. responsionis argument. 1.* Ex quibus duobus locis ejusdem fere Seraphici Doctoris verbis hanc formo rationem.

Vid. nost. Thom. 2. S. Cyrillo Tom. 1. Gloria Maria Ecclesia textu 3. Annot. 9. & 70. a JESU MARIA 2. part. instrum. novitiorum Cap. 8. & in aliis variis opusculis.

Si fundamentum perfectionis civitatis DEI principaliter consistit in charitate, & illa potissimum est perfecta, quando omnis excluditur cupiditas, quæ venenum est charitatis: nam cupiditatis vitium & inordinatio radicatur in affectu mentis, occasio vero & fomentum sumitur à rebus extra possessis, ideo necesse est, ut perfecta hujus radices evulsio utrumque respiciat, ut sic avaritiæ tubiginosa affectio, & substantiæ terrenæ illecebrosa possessio, iam spiritaliter, quam corporaliter abdicentur, hoc est, affectu, & effectu renuntientur. Unde si per hanc geminam abdicacionem radix ipsa omnium malorum perfectè amputatur, & Babylonis fundamentum evertitur, recta potest ratione concludi, quod perfectionis Evangelicæ, per quam Christo figuramur, radix & fundamentum sit ipsa paupertas spiritus, secundum analogiam & coherentiam, ad abdicacionem rerum exteriorum. Hæc ex Bonavent.

Secunda ratio, qua probat D. Thom. *dicta q. art. 7. in corpore,* paupertatem esse aptissimum instrumentum ad perfectionem, ex eo sumitur, quia paupertas quietat animum humanum ab exterioribus sollicitudinibus, hæc enim potissimum invenitur circa dispensationem exteriorum rerum, & ita hominem ab his inutilibus occupationibus relinquens liberum, eum circa cælestium contemplationem sinit esse quietum.

Cum ergo paupertas his omnibus curis vacua sit, tota in æternit. amore ac studio continetur; nihil enim est, quod pauperis mentem impediatur ac distrahat; non agrorum cultus, & procuratio, non vestigalium exigendorum, vel exhibendorum cura, non pecunia collocanda, non lites agitandæ, non timor de amittendis, vel cupiditas recuperandi divitias. Quod quidem otium quam necessarium sit ad cælestem hanc philosophiam, testes etiam sunt illi veteres, & E hñici philosophi, qui illud adeo necessarium judicaverunt, ut quamplurimi huic studere volentes divitias longe à se abdicaverint. Sic de Crate

Thebano Hieronym. *Epist. 13.* & de Zenone Greg. Nazianz. *orat. 87.* testantur. Et ut omnia concludam, verba B. Joan. Climaci *gradu 17. de paupertate* adjiciam. *Paupertas, inquit, est abdicatio sollicitudinum sæculi, iter ad DEUM sine impedimento, expulsio omnis tristitiæ, fundamentum pacis, munditiæ vitæ, quæ nos liberat curis omnibus vitæ transeuntis, & facit ut DEI mandata perfectè exequamur.* Qui plura de hoc argumento desiderat, legat Bonaventuram *ubi supra.* Hieronym. Platam *Lib. 1. de bono status Regul. Cap. 9.* qui eruditè, ut solet, utilitates paupertatis ad perfectionem Christianam enumerat, utpote quod omnium scelerum ac vitiorum auferat instrumentum, dum privat bonorum possessione, & abundantia, quorum damna jam *supra* retulimus.

Insuper quod omnes se à virtutibus præ se ferat, atque maxime juvet ad præterita peccata expianda ac delenda. Præterea, quod non sinat animos nostros rebus his infimis adherere: deinde, quia maxime à DEO amatur: Ac denique omnia complectitur dum dicit: *Nihil plenius de paupertate fari nos posse, quam si ea verba sit medium proferamus. Beati pauperis spiritus, quoniam ipsorum est regnum colorum.* Quare optime ab August. *serm. 28. de verb. Apostoli dictum est, felicitas magna Christianorum, quibus datum est, ut paupertatem faciant pretium regni colorum.* Hæc & alia ibid.

CAPVT V.

In quo consistat Votum Paupertatis, & quod incapacitas dominii in Religiosis potius in obedientiæ quam in paupertatis voto fundetur.

EX supradictis licet non obscure possit constare paupertatem veram esse virtutem, & quæ sit paupertatis specia lis ratio, adhuc tamen difficultate non caret, quid votum paupertatis includat, quidve superaddat huic voluntariæ renuntiationi. Pendet enim ex hoc exactior eorum, quæ dicenda sunt, cognitio & ve à interpretatio præmissi Cap. *non dicatis.* Hanc controversiã diluimus, supponendo primo subiectum, & fundamentum dominii in homine esse liberum arbitrium, Docet id Arist. *Lib. 1. polit. Cap. 3.* & D. Thom. *2. 2. q. 66. art. 1. & in opusc. 18. art. 11. prope finem,* ubi sic ait: *Propter propriam voluntatem homo, & exterioribus rebus utitur, & proprio corpore, sic igitur qui propriam voluntatem dat, totum dedisse videtur.* & art. 10. *Per libertatem homo est etiam Dominus aliorum, per hanc alio uti vel frui potest, per hanc etiam actibus suis dominatur.* Et primo docet per obedientiam, per quam homo abnegando hanc propriam libertatem, tradere se in servitutem aliorum. Ratio vero hujus fundamenti est, quia potestas sive dominium in creaturas convenit homini, in quantum factus est ad imaginem DEI. Ut patet ex illo Genes. 1. *Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram, ut præsit piscibus maris, & volatilibus cæli, & bestis universæ terræ.* Quali dicat, eo quod ad imaginem nostram conditus sit, præsit, & Dominus sit, sicut & nos. Eatenus

Liberum arbitrium est subiectum ac fundamentum dominii.

Paupertas in Evangelicis bonis & com. modis.

IESU
Spirit.
II